

ความคาดหวังของครูที่มีต่อบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

Teacher Expectations Regarding the Administrators Role in Administration Student Affair in the Secondary Schools Mueng District NakhonRachasima Province

หยกณัฐฐา พัชรวิริษฐ์¹⁾ และ มาลี พัฒนกุล²⁾

Yoknattha Phatwarit¹⁾ and Malee Patanakul²⁾

¹⁾ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Department of Education Administration, Education, Suansunandha Rajabhat University

²⁾ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Associate Professor, Department of Education, Suansunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 309 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 11 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (T-test) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทผู้บริหารที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง มีความแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ 2.1) งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารเน้นย้ำให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองนักเรียน ส่งเสริมนักเรียน บัณฑิต และแก้ไขปัญหา และส่งต่อนักเรียน 2.2) งานสุขภาพอนามัยนักเรียน โรงเรียนสร้างเรือนพยาบาล มีเตียงพักคนไข้ที่พอเพียง มีเจ้าหน้าที่ประจำอุปกรณ์การปฐมพยาบาลต้องสะอาด ยานชนิดต่าง ๆ และเวชภัณฑ์ต้องจัดไว้ให้เป็นระเบียบและปลอดภัย 2.3) งานวินัยนักเรียน ผู้บริหารดำเนินการกำกับ ติดตาม การวัดผล ประเมินผลงานวินัยนักเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และ 2.4) งานสถานนักเรียน ผู้บริหารดำเนินการกำกับ ติดตาม การวัดผล ประเมินผลงานสถานนักเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

คำสำคัญ : ความคาดหวัง บทบาทการบริหาร กิจการนักเรียน

Abstract

The purpose of this research was to compare the real practice with the expectation of administrators' roles to administration student affair in the secondary schools Mueng district NakhonRatchasima province and determine guideline of administration student affair in the secondary schools Mueng district NakhonRatchasima province. The researchers collected data by questionnaire. From a sample of 309 people, including teachers. The samples used in the interview. By selectively targeting a purposive sampling including administrators for 11 people. Statistical methods for data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation, T-test and Content Analysis.

The results were found as follows:

1. Administrators' roles at the reality and role expectations. There are different aspects. Statistically significant at the 0.01 level.

2. The guidelines of administration student affair in the secondary schools Mueng district NakhonRatchasima province take 2.1) The work takes care to help a student, the executive repeats to give adviser teacher knows a student individually, there is filtration filters a student , encourage a student, protect and solve, and subsequently submit a student 2.2) Healthiness student work, the school build nurse , be supposed to a bed rests enough patient be supposed to permanent officer, firsting aid equipment must clean, kind all medicine, and the medical supplies must keep to the regulations and safe 2.3) Discipline student work, the executive manages to control, follow, the measurement , evaluate discipline student work continuously is the system and 2.4) Council student work, the executive manages to control, follow, the measurement, evaluate council student work continuously is the system.

keywords : Expectation, Administration Roles, Student Affair

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 และคู่มือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร พ.ศ. 2551 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพพัฒนาอย่าง รอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทาง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้าง ผู้เรียนให้มีจริยธรรม ศีลธรรม มีระเบียบวินัย ปฏิบัติกิจดีงามของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้อย่างมีความสุข ซึ่งในการที่ โรงเรียนจะจัดการศึกษาให้ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมาย ดังกล่าวแล้วนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัย

กิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน ตามปกติมาจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน เพราะสภาพสังคมและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ทัน ต่อความเปลี่ยนแปลง ดังนั้นในกระบวนการจัดการ ศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็ม ศักยภาพ โดยสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของ ผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อนำไปใช้ป้องกันแก้ไขปัญหา

ในชีวิตจริงให้ได้อีกด้วย ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะสนองความต้องการเหล่านี้ได้ก็อยู่ในงานกิจการนักเรียนนั่นเอง แม้ว่าในระดับสถานศึกษางานกิจการนักเรียนจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในงานบริหารทั่วไปเท่านั้นแต่ก็ถือว่าเป็นงานที่สำคัญมาก เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง อีกทั้งยังสามารถสนองตอบความต้องการของสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากรายงานการศึกษาคุณภาพที่เป็นมาตรฐานของเด็กไทยที่สังคมต้องการ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่าลักษณะของเด็กไทยที่สังคมต้องการอันดับแรกก็คือ ลักษณะนิสัยและความประพฤติที่ดี [7]

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาได้คำนึงถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงได้แทรกเนื้อหาในการจัดกิจกรรมนำเสนอสิ่งแปลกใหม่ให้แก่นักเรียนเพิ่มเติม ได้แก่ กิจกรรมเต้นรำ กิจกรรมเล่นละครในโรงเรียน กิจกรรมการแข่งขันร้องเพลง เป็นต้น สถานศึกษาบางแห่งก็พยายามที่จะบริหารงานกิจการนักเรียนให้ตอบสนอง และเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูต้องช่วยกันวางหลักการและวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกให้งานดังกล่าวมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการบริหารงานของฝ่ายวิชาการ และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนตลอดจนสนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

งานกิจการนักเรียนเป็นงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญเพราะเป็นงานที่มีส่วนส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม และจริยธรรม พร้อมทั้งจะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยต่อไปในอนาคต เพราะปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สถาบันครอบครัวเริ่มมีบทบาทในการควบคุมดูแลพฤติกรรมผู้เรียนน้อยลง ส่งผลให้สถานศึกษาต้องมีการะหน้าที่ในการดูแลพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งการป้องกัน การแก้ไข

การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมต่อพัฒนาการของผู้เรียนมากขึ้น ประกอบกับเยาวชนส่วนใหญ่ในปัจจุบันขาดทักษะของการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะขาดการเรียนรู้วิธีที่ถูกต้องในเรื่องของการบริโภคสื่อหรือสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาทางด้านศีลธรรมของมนุษยชาติในปัจจุบันที่ถือว่ารุนแรงมาก เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับโครงสร้างในวิถีคิด โครงสร้างทางสังคม และโครงสร้างทางสมอง และจะเป็นปัญหาที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่กำลังอยู่ในวัยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ ประกอบกับสังคมที่มีสิ่งแวดล้อมยุ่งยากมากขึ้น ทำให้นักเรียนบางส่วนมีปัญหาด้านพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วง ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต หากยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกวิธีย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมในอนาคตอย่างแน่นอน [2]

จากการศึกษาเอกสารรายงานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า โดยภาพรวม การบริหารงานด้านงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีประสิทธิภาพหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การนิเทศระเบียบวินัย เช่น การแต่งกาย การทะเลาะวิวาท การมาโรงเรียนสาย และไม่เข้าชั้นเรียน รวมทั้งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวกับคนรอบข้าง การทะเลาะวิวาทระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน ปัญหาด้านชู้สาว ปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพ และปัญหาด้านสารเสพติด [8] ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นนักเรียนที่เข้ามาศึกษาจากหลากหลายแหล่งที่มา มีพื้นฐานครอบครัว สังคมแตกต่างกัน และนักเรียนกำลังเข้าสู่วัยรุ่น จึงเกิดปัญหาการอยู่ร่วมกัน รวมทั้งส่วนหนึ่งนักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา แต่มาอาศัยอยู่กับญาติ หรืออยู่หอพักเพียงลำพัง และส่วนหนึ่งบิดามารดาเลี้ยงดูแบบปล่อยให้อิสระมากเกินไป

ดังนั้น โรงเรียนนับว่าเป็นบ้านหลังที่สองที่ต้องให้แต่ละฝ่ายช่วยกันดูแลป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนต้องดำเนินการดูแลนักเรียนตามนโยบายของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด นอกจากนี้ ศิริชัย โอมฤกษ์ [6] ก็ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาที่นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนประพฤติผิดวินัยของโรงเรียนและนักเรียนติดยาเสพติดขาดคุณธรรม และจากการติดตามข่าวความรุนแรงตามสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์รายวันพบว่า มีข่าวความรุนแรงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น ปล้นฆ่า ชิงทรัพย์ ช่มชู้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุ 12-17 ปี จึงนับได้ว่าเป็นสภาพการณ์ที่น่าวิตกอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันซึ่งถือได้ว่าเป็นสังคมไร้พรมแดน และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษามีปัญหาในการปรับตัวและการรับรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกคนจะต้องร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ตาม

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องดำเนินการเพื่อให้งานกิจการนักเรียนเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องมีการเลือกใช้บทบาทของผู้นำให้เหมาะสมทั้งด้านการเป็นผู้จัดการ การเป็นผู้ประนีประนอม และการเป็นผู้ให้การศึกษ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล [4] ซึ่ง ภิญญา รัตนวรชาติ [5] กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกิจการนักเรียนว่า ผู้บริหารมีบทบาทพิจารณาสรรหาครูอาจารย์มาทำหน้าที่ต่าง ๆ ของฝ่ายกิจการนักเรียนให้เหมาะสม วางแผนและทำโครงการของฝ่ายกิจกรรมนักเรียนให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและโรงเรียน ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือของฝ่ายกิจการ

นักเรียน ให้การสนับสนุนนักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้น สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนักเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและโรงเรียน ให้การดูแลด้านการปกครองและวินัยของโรงเรียนให้รู้จักปกครองตนเองในรูปของสภานักเรียนหรือคณะกรรมการนักเรียนโดยยึดหลักประชาธิปไตย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครองกับโรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ จัดสัมมนาครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียนอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อหาทางปรับปรุงการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น จัดการด้านสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ให้กับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างพอเพียง ให้ความร่วมมือกับครูอาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียนจัดทำข้อตกลงและการปฏิบัติงานร่วมกัน อย่างไรก็ตามการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการอย่างครอบคลุม หรือได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างเต็มที่ และต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติและงานกิจการนักเรียนจึงได้รับความสำคัญเป็นรองเมื่อเปรียบเทียบกับงานฝ่ายอื่น ซึ่งโดยแท้จริงแล้วงานทุกฝ่ายจะมีความสำคัญไม่แตกต่างกัน ดังที่อดิศร เทพเจริญ [9] กล่าวว่างานกิจการนักเรียนจะแทรกอยู่ทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ซึ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนและการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารกิจการนักเรียนจึงต้องมีบทบาทต้องร่วมมือกัน โดยทำหน้าที่ช่วยเหลือป้องกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้เยาวชนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวินัยในตนเองเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 จังหวัดนครราชสีมา จะต้องมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหาร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษา เรื่องความคาดหวังของครู

ที่มีต่อบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผลการวิจัยนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนครูผู้สอนเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,366 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2555 จำนวน 309 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากตารางสูตรของ Yamane [3]

2.2 ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและกำหนดให้มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท
- 2) มีประสบการณ์บริหารการศึกษาหรือบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้วิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 แบบสัมภาษณ์ บทบาทการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์พร้อมซองเปล่าติดตราไปรษณียากรเพื่อการส่งคืน ใช้ระยะเวลาส่งคืน 2 สัปดาห์ จากนั้นรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จนครบทั้ง 309 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ส่งหนังสือถึงกลุ่มเป้าหมาย 11 ท่าน เพื่อขอนัดวันเวลาในการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่ได้นัดหมายไว้ล่วงหน้า

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าที (T-test)

5.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บทบาทผู้บริหารที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังมีความแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยบทบาทที่คาดหวังทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง

2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2.1 งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ (1) ขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านของนักเรียน การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง (2) ขั้นตอนคัดกรองนักเรียน โดยจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา (3) ขั้นตอนการส่งเสริมนักเรียน โดยสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (4) ขั้นตอนป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษาดำเนินการเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหานั้น ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาดำเนินการ 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (5) ขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้ว

นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ต้องดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

2.2 งานสุขภาพอนามัยนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ (1) กรณีที่สถานศึกษาบางแห่ง มีงบประมาณในงานสุขภาพอนามัยนักเรียนจำกัด ให้จัดหาเวชภัณฑ์โดยการขอความร่วมมือจากบุคลากรภายในสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนหรือเอกชนที่สนใจสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำมาจัดซื้อ หรือด้วยการรับบริจาคเวชภัณฑ์ (2) โรงเรียนสร้างเรือนพยาบาลไว้ต่างหากสำหรับห้องพยาบาล ซึ่งควรจัดให้มีสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ เตียงพักคนไข้ที่สะอาด แข็งแรง และจำนวนพอเพียงกับคนไข้ที่ใช้บริการแต่ละวัน เจ้าหน้าที่ประจำ อุปกรณ์การปฐมพยาบาล ยาชนิดต่าง ๆ และเวชภัณฑ์จัดเก็บรักษา ยา โดยยาขวดต้องมีฝา หรือจุกปิดมิดชิด มีฉลากติด ตู้ยา และห้องพยาบาลที่สะอาด เป็นระเบียบ ถูกหลักสุขาภิบาล

2.3 งานวินัยนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ (1) ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวัดและประเมินผลให้แก่ครูผู้สอนรับผิดชอบงานวินัยนักเรียนทราบ (2) ผู้บริหารชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนนและตัวชี้วัดของงานวินัยนักเรียนให้ครูผู้สอนที่รับผิดชอบทราบ (3) ผู้บริหารงานวินัยนักเรียน สร้างเครื่องมือและแบบประเมินผลเหมาะสมกับการปฏิบัติงานวินัยนักเรียน (4) ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่รับผิดชอบ ประเมินผลตามตัวชี้วัดของงานวินัยนักเรียนที่กำหนดไว้ และ (5) นำเครื่องมือและแบบประเมินผลไปดำเนินการกับนักเรียน แล้วนำผลจากการวัดและประเมินผลไปพัฒนางานวินัยนักเรียนต่อไป

2.4 งานสภานักเรียน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ (1) ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวัดและประเมินผลให้แก่ครูผู้สอนรับผิดชอบงานสภานักเรียนทราบ (2) ชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนนและตัวชี้วัดของงานสภานักเรียนให้ครูผู้สอนที่รับผิดชอบทราบ (3) ประเมินผลตาม

ตัวชี้วัดของงานสถานักเรียนที่กำหนดไว้ (4) ครูผู้สอนที่รับผิดชอบ สร้างเครื่องมือและแบบประเมินผลเหมาะสมกับ การปฏิบัติงานสถานักเรียน และ (5) นำเครื่องมือและแบบประเมินผลไปดำเนินการกับนักเรียน แล้วนำผลจากการวัดและประเมินผลไปพัฒนางานสถานักเรียนต่อไป

อภิปรายผล

เปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาพบว่า บทบาทผู้บริหารที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยบทบาทที่คาดหวังทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริง เนื่องจากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นจริงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จึงส่งผลให้ครูผู้สอนมีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทการบริหารกิจการนักเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดบทบาทที่คาดหวังของ Getzels and others [1] ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังว่า “ความคาดหวังนี้ย่อมแตกต่างกันไป เพราะคนเราต่างมีความคิดความต้องการต่างกัน ในระบบสังคมทุกชนิดพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากความคาดหวังของบุคคล ประการหนึ่งกับความต้องการส่วนตัวของตนเองอีกประการหนึ่ง” และยังสอดคล้องกับ Secord and Backman [1] ที่กล่าวว่า “บทบาทที่คาดหวัง คือ การคาดหวังที่เกี่ยวกับบทบาทประเภทต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนจะคาดหวังบทบาทแตกต่างกันไป”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 งานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และวางแผนการกำหนดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน มีการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างทั่วถึง

1.2 งานสุขภาพอนามัยนักเรียน ผู้บริหารจัดให้มีการจัดเจ้าหน้าที่อนามัยมาตรวจสุขภาพประจำปี ดำเนินการบริหารเวชภัณฑ์ให้เพียงพอ

1.3 งานวินัยนักเรียน ผู้บริหารมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานวินัยนักเรียน และดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานวินัยนักเรียน

1.4 งานสถานักเรียน ผู้บริหารมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจการนักเรียนกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับ หากพบว่ามีความเห็นที่ควรพัฒนาตรงกันในระดับมากควรนำประเด็นนั้นไปงานแผนเพื่อดำเนินการพัฒนาต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนเพิ่มเติมรายละเอียดด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมมากขึ้น เช่น การประชุมพิเศษ การแนะนำการให้ทุนการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ทราบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในมุมมองที่กว้างมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กฤตศิลป์ อินทชัย. บทบาทผู้สูงอายุตำบลฟ้าฮ่ามต่อการพัฒนาท้องถิ่น. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551.
- [2] กฤษณ์ จันทะวงศ์. แนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนวชิรวิทย์ ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2553.

- [3] ชีรวุฒิ เอกะกุล. การวิจัยปฏิบัติการ. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป. 2551.
- [4] พรเทพ อยู่คง. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารกิจการนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2553.
- [5] ภิญญา รัตนวรชาติ. การบริหารกิจการนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. ปรินญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขา การ บริ หาร การ คี ก ษ า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2550.
- [6] ศิริชัย โอมฤก. การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2554.
- [7] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานการศึกษาคุณภาพที่เป็นมาตรฐานของเด็กไทยที่สังคมต้องการ. กรุงเทพฯ: ครูสภา. 2547.
- [8] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. รายงานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา. 2555.
- [9] อติศร เทพเจริญ. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ โรงเรียน ประถม ศึกษา กลุ่มโรงเรียนปง 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551.